

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ТИГРАНЯН ГРИГОР САМВЕЛОВИЧ

УДК 343+341.41/46

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОЗБІЙ
ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ
(ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Спеціальність 12.00.08 – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Дисертація виконана на кафедрі кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент
ПОЛЯНСЬКИЙ Євген Юрійович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
професор кафедри кримінального права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ЛИХОВА Софія Яківна,
юридичний факультет
Національного авіаційного університету,
завідувач кафедри кримінального права і процесу;

кандидат юридичних наук, доцент
АЛБУЛ Сергій Володимирович,
Одеський державний університет
внутрішніх справ, професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності

Захист відбудеться « ____ » _____ 2019 р. о ____
годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська юридична академія» (65009, м. Одеса, Фонтанська
дорога, 23).

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса,
вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « ____ » _____ 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Вивчення проблематики кваліфікації злочинів проти власності та особи завжди було актуальним у доктрині кримінального права та практиці правозастосування. Цього вимагає реалізація конституційних принципів побудови демократичної, правової держави.

Прийняті у 2001 році Кримінальний кодекс України (далі – КК України) та у 2003 році Кримінальний кодекс Республіки Вірменія (далі – КК Республіки Вірменія) запровадили у правову дійсність низку новел, які стосуються кримінально-правового захисту особистості та відносин власності. Проте диверсифікація корисливо-насиленницьких посягань, використання понять та термінів інших галузей права при формулюванні диспозиції спеціальних складів насильницького заволодіння власністю у КК України зумовлюють певні труднощі при кваліфікації розбою.

Слід зазначити, що обрання для компаративного аналізу кримінального законодавства двох країн пострадянського блоку щодо визначення юридичних ознак характеристик складу розбою має певну рацію та методологічно передбачає необхідність системного аналізу проблеми. Важливим є порівняльне дослідження впливу змін та векторів політичного розвитку на характеристики криміналізації корисливо-насиленницьких злочинів та стану протидії ним в Україні та Республіці Вірменія.

Відмінності в описах та моделях диспозицій основних і кваліфікованих складів розбою у відповідних нормах кримінального законодавства України та Республіки Вірменія, певна єдність тенденцій злочинності, негативна міграційна складова у процесах експорту/імпорту злочинців, потреба уніфікації кримінальної політики країн європейського простору зумовлюють необхідність подальшого розвитку компаративних досліджень окремих складів злочинів у законодавстві інших країн. Характеристики об'єкту розбійних нападів мають значення не тільки при кваліфікації розбою як злочину погрози майновій безпеці та особистості, але й можуть бути підставою для подальшого вирішення питання про статус та місце цього злочину у системі кримінально-правових норм.

Захист людини є трендом розвитку кримінальної політики у світі. Невідповідність сучасним тенденціям кримінально-правової норми про розбій, яка водночас передбачає захист власності та особистості, дає підстави зробити висновок про необхідність визначення характеристик вказаної норми порівняно зі сталими дефініціями законодавства інших країн.

Названі аспекти проблеми вимагають додаткового наукового пошуку в процесі вирішення питання про сутність і зміст порівняльно-правової складової захисту власності та особистості при розбійних посяганнях.

Наведене зумовлює необхідність теоретичного дослідження проблематики кримінально-правового захисту безпекових характеристик прав особистості в сучасних умовах розвитку кримінально-правової теорії і правозастосовчої діяльності в Україні та Республіці Вірменія.

Питання кримінально-правової характеристики розбою розглядали в своїх роботах такі відомі вчені, як М.І. Бажанов, В.С. Батиргарєєва, Г.М. Борзенков, В.О. Владимиров, Л.Д. Гаухман, М.А. Гельфер, В.О. Глушков, Б.М. Головкін, В.Г. Гончаренко, О.О. Горішний, Л.М. Демидова, Ю.А. Дорохіна, В.П. Ємельянов, М.М. Ісаєв, Л.М. Кривоченко, Г.Л. Крігер, В.Г. Кундеус, С.Я. Лихова, Ю.І. Ляпунов, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, М.П. Михайлов, М.І. Панов, О.С. Сотула, Є.Л. Стрельцов, І.С. Тишкевич, В.В. Тіщенко та ін. Певні характеристики порівняльно-правового аналізу проблеми зустрічаються у працях С.В. Албула, А.В. Байлова, Н.А. Дідківської, О.М. Лупіносової, Є.Ю. Полянського, Я.О. Триньової, В.О. Тулякова, В.В. Шаблистого, О.Ю. Юрченко. Наукові праці цих учених присвячені окремим характеристикам корисливо-насиленницьких посягань на права людини та особисту безпеку.

Проте дослідженню питань визначення загального поняття розбою як кримінально-правової категорії у компаративному аспекті країн, що розвиваються різновекторно, але паралельно, до цього часу в науці кримінального права не приділялося належної уваги. Дисертаційні дослідження К.В. Паламарчук «Кримінальна відповідальність за розбій: порівняльно-правове дослідження» (Київ, 2017) та Т. Нерсисяна «Уголовно-правовые и криминологические проблемы разбоя в Республике Армения» (Ереван, 2012) лише відкривають шляхи до подальшого порівняльно-правового аналізу відповідальності за розбій.

Таким чином, актуальність теми дисертаційної роботи та її науково-практичне значення зумовлюються необхідністю подальшого компаративного аналізу кримінально-правової категорії розбою за законодавством України та Республіки Вірменія, вдосконалення чинного кримінального законодавства в цій сфері та практики його застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Механізм кримінально-правового впливу в умовах сталого розвитку» на 2011-2015 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на тему «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку Української державності та права» (державний реєстраційний номер 0110U000671) на 2011-2015 рр., а також плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан,

тенденції та перспективи розвитку кримінального права у XXI столітті» на 2016-2020 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842) на 2016-2020 рр.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є здійснення порівняльно-правового аналізу відповідальності за розбій за законодавством України та Республіки Вірменія, вдосконалення чинного кримінального законодавства України в цій сфері та правозастосовчої практики.

Для досягнення цієї мети в дисертації вирішувалися такі завдання:

охарактеризувати соціально-кримінологічні передумови криміналізації складу розбою;

розглянути особливості методології порівняльно-правового аналізу кримінальної відповідальності за розбій;

визначити особливості становлення та розвитку кримінального законодавства України і Республіки Вірменія у сфері відповідальності за розбійні напади;

охарактеризувати об'єкт складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія;

розглянути об'єктивну сторону складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія;

визначити особливості суб'єктивної сторони складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія;

охарактеризувати суб'єкт розбою за КК України та КК Республіки Вірменія;

розмежувати кваліфіковані склади розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія;

визначити деякі спеціальні випадки конкуренції норм при кваліфікації розбою;

сформулювати теоретично обґрунтовані пропозиції про вдосконалення окремих норм КК України, які стосуються відповідальності за корисливо-насилені злочини, з урахуванням позитивного законодавчого досвіду Республіки Вірменія.

Об'єктом дослідження є кримінальні правовідносини із відповідальності за розбій відповідно до КК України та КК Республіки Вірменія.

Предметом дослідження є кримінальна відповідальність за розбій за законодавством України та Республіки Вірменія у порівняльно-правовому вимірі.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є низка загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, вибір яких обумовлений метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження.

В основу дисертації покладений діалектичний метод дослідження правових явищ. За допомогою історичного методу було досліджено

становлення та розвиток кримінального законодавства України та Республіки Вірменія у сфері відповідальності за розбійні напади (підрозділ 1.3). Системно-структурний метод використовувався при дослідженні стану криміналізації розбійних нападів (підрозділ 1.1). Порівняльно-правовий метод дозволив встановити спільні риси та відмінності кримінальної відповідальності за розбій за законодавством України та Республіки Вірменія (розділи 1, 2, 3). За допомогою догматичного методу досліджені юридичні конструкції і терміни у кримінальному законодавстві України та Республіки Вірменія (підрозділи 2.1 – 2.4). Метод системного аналізу застосовувався для виявлення закономірностей функціонування системи корисливо-насиленницьких злочинів, їх диференціації та розмежування (підрозділи 3.1, 3.2). Герменевтичний метод використовувався для ціннісного тлумачення системи норм про кримінальну відповідальність за розбій (підрозділи 2.1, 2.4, 3.3). За допомогою методу теоретико-правового моделювання були сформульовані пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правових норм про відповідальність за розбій (підрозділи 2.2, 3.3). Методи системи збору даних використовувалися при вивченні правозастосовчої практики та вибіркового інтерв'ю працівників правоохоронних органів Республіки Вірменія (підрозділи 1.1, 3.2).

Емпіричною базою дисертаційного дослідження є матеріали судової практики України та Республіки Вірменія за 2014-2018 роки (200 справ), правові позиції вищих судів України та Республіки Вірменія відносно кваліфікації корисливо-насиленницьких злочинів, матеріали та узагальнення Управління ООН з наркотиків та злочинності, конгресів ООН з попередження злочинності та поведіння з правопорушниками.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального права порівняльно-правовим дослідженням кримінально-правової протидії розбою за новим кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія з урахуванням тенденцій розвитку відповідальності за кримінальні правопорушення.

У результаті здійсненого дослідження сформульовано такі положення і висновки, що мають наукову новизну:

вперше:

узагальнено український та вірменський законодавчий досвід криміналізації розбою та сформульовано авторські критерії, за якими родовим об'єктом посягання є відносини майнової безпеки, а безпосередніми об'єктами розбою – майнові інтереси та безпека потерпілих є обов'язковими і рівнозначними;

встановлено, що система злочинів проти власності в Україні ґрунтується на традиціях сталого розвитку процесу кримінально-правового регулювання у пострадянському просторі. На відміну від цього кримінальне законодавство Республіки Вірменія в цій сфері є більш оптимальним. З огляду на це доведено

пріоритет антропоцентричного підходу при конструюванні кримінально-правових норм щодо відповідальності за корисливо-насильницькі злочини за законодавством Республіки Вірменія та формально-догматичного підходу за законодавством України;

окреслено можливі шляхи реалізації концепції рівнозначності безпосередніх об'єктів розбою при подальшому розвитку чинного кримінального законодавства України та Республіки Вірменія. Доведено, що реалізація пріоритетів кримінально-правової охорони потребує корекції структури існуючих корисливо-насильницьких заборон та уніфікації кримінальної відповідальності за розбій за КК України. Стаття про розбій за своєю соціальною значущістю та тяжкістю повинна бути першою серед інших статей розділу VI Особливої частини КК України.

встановлено необхідність використання позитивного законодавчого досвіду Республіки Вірменія при формуванні кваліфікованих та особливо-кваліфікованих складів розбою. Аргументовано, що з точки зору сучасної законодавчої техніки про відповідальність за кримінальні правопорушення, розбій, спрямований на заволодіння майном у великих розмірах, та розбій, спрямований на заволодіння майном в особливо великих розмірах, мають бути передбачені в якості самостійних складів злочинів у різних частинах чинної редакції статті 187 КК України;

запропоновано при подальшому опрацюванні теоретичної моделі рекодифікації кримінального законодавства в рамках єдиної концепції кримінальних правопорушень в Україні та при розробці моделі нового КК Республіки Вірменія розглянути питання щодо можливості відмови від складу розбою у нинішньому вигляді, передбачивши корисливу мету серед кваліфікованих ознак злочинів проти здоров'я особи, оскільки розбій з точки зору євроцентристського пріоритету прав людини може й не бути спеціальним злочином відносно загальних насильницьких злочинів;

удосконалено:

змістовну характеристику складу розбою у сучасному кримінальному праві України та Республіки Вірменія як злочину погрози безпеці особистості та власності. Доведено, що одночасне посилення у складі розбою на напад і насильство є результатом сталої редакції статті закону, що зумовлюється принципом наступності вітчизняного кримінального законодавства;

зміст модельної норми КК України та КК Республіки Вірменія за розбій як «насильства (погрози застосування насильства), яке спрямоване на викрадення чужого майна»;

дістало подальшого розвитку:

положення про необхідність вдосконалення диспозиції ст. 187 КК України шляхом виключення зі складу розбою терміну «напад» і формулювання цього

складу як спеціального складу викрадення, поєднаного з насильством або погрозою таким, з урахуванням при цьому єдності дії та предмета викрадення;

висновок про доцільність уточнення понять «насильство, що є небезпечним для життя чи здоров'я особи» та «погроза застосування такого насильства» як конструктивних ознак сучасного складу розбою. Доведено, що відсутність змістовної характеристики цих понять не відповідає встановленому ЄСПЛ принципу правової визначеності;

пропозиція щодо необхідності відмови від спеціальних складів корисливо-насильницьких злочинів, які сконструйовано, виходячи із характеристик спеціального предмету злочину як майна з особливим режимом обігу (зброя, наркотичні речовини та ін.);

висновок про необхідність приведення характеристик кримінального покарання за розбій у відповідність із санкціями статей за злочини проти особистості. Встановлено, що існуючі межі покарання у частині третій ст. 187 КК України у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 15 років не є адекватними ступеню тяжкості та суспільної небезпечності цього злочину.

Практична значимість одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження проблем кримінально-правової політики протидії корисливо-насильницьким злочинам;

правотворчій діяльності – для вдосконалення національного кримінального законодавства в частині протидії розбійним нападам з урахуванням позитивного законодавчого досвіду Республіки Вірменія та деяких інших зарубіжних країн;

правозастосовній діяльності – при вирішенні проблем кваліфікації корисливо-насильницьких злочинів;

навчальному процесі – при викладанні навчальних курсів «Кримінальне право України. Загальна частина», «Кримінальне право України. Особлива частина», «Теорія/проблеми теорії кваліфікації злочинів», підготовці робочих програм, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, тематики кваліфікаційних робіт із зазначених дисциплін;

правовиховній діяльності – для формування правових знань і навичок усіх категорій населення, які можуть стати жертвами розбійних нападів.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію виконано і обговорено на кафедрі кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Основні положення дисертації доповідалися на міжнародних і всеукраїнській науково-практичних конференціях, зокрема: Всеукраїнській конференції «Заходи кримінально-правового впливу: проблеми нормативної регламентації та ефективності застосування (м. Одеса, 7 лютого 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Кримінально-правова

політика України у дискурсі рішень Європейського суду з прав людини» (м. Одеса, 22 липня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії» (м. Ужгород, 21-22 квітня 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення» (м. Дніпро, 30–31 березня 2018 р.).

Публікації. Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладені у 10 наукових працях, з яких 5 наукових статей опубліковано у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 1 науковій статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, та 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (324 найменування), додатку. Загальний обсяг роботи становить 214 сторінок, з яких основний зміст – 179 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначаються зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлюються наукова новизна і практичне значення одержаних результатів, зазначається про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Методологічні передумови порівняльного вивчення розбою за законодавством України та Республіки Вірменія» складається з трьох підрозділів та присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми протидії розбою у соціально-правовому, порівняльно-правовому та історико-правовому вимірах.

У **підрозділі 1.1. «Соціальні-правові передумови відповідальності за розбій»** розглянуто феноменологію злочинних посягань на власність та осіб, які є бенефіціарами цієї власності. Розбій, поряд зі вбивством та крадіжкою, є однією з поширеніших «ядерних» девіацій, що зумовлюють розвиток злочинності, формують основи злочинного світу та кримінальної субкультури.

Встановлено, що дефініція розбою залишається центральною у більшості правових систем сучасності, хоча у різних юрисдикціях поняття розбою охоплює або тільки кваліфіковані види насильницьких нападів (Східна Європа), або всі факти кримінального насильства, пов'язані із захопленням

майна потерпілої особи, чи вчинені в її присутності (США, Канада, Західна Європа).

Україна та Республіка Вірменія демонструють аналогічні підходи до визначення злочину «розбій», частково схилиючися до західної трактовки співвідношення основного складу правопорушення з кваліфікованими складами (Україна) чи залишаючись у руслі традицій Модельного кодексу країн СНД (Республіка Вірменія). Водночас залишається стандартним поділ насильницького заволодіння майном на насильницькій грабїж, поєднаний з насильством, не шкідливим для життя і здоров'я, та розбійний напад. У статистиці ООН, а також багатьох розвинutih держав навпаки прийняте єдине розуміння насильницького заволодіння майном. Найчастіше у світовій практиці ці діяння розуміються як єдине відкрите насильницьке посягання на майно, яке відрізняється за ступенем тяжкості чи за іншими обставинами.

Динаміка офіційно зареєстрованої корисливо-насильницької злочинності у Республіці Вірменія не відображає реальність – вона показує зниження її рівня. Але об'єктивно у Республіці Вірменія є всі передумови зростання цієї злочинності. Аналогічні тенденції спостерігаються й в країнах Європи, де офіційний рівень розбійних нападів скоротився на 24 відсотки за останні роки, незважаючи на значну кількість латентних діянь у емігрантському середовищі. Поряд з цим, якщо зниження злочинності є майже світовою тенденцією, то розбійні напади демонструють певну стабільність і навіть зростання. Звичайно, це відображає лише відмінності у реагуванні на злочинність, і якщо Україна знаходиться на першому місці в Європі за рівнями індексів злочинності та остраху перед злочинністю, то Республіка Вірменія – на одному з останніх місць. Рівень кримінального насильства в Україні, що є жертвою агресора та здійснює революційні зміни у системі державного управління, постійно підвищується; тенденції зростання розбійних нападів у Республіці Вірменія традиційно відображують високу латентність у реєстрації останніх.

У підрозділі 1.2. «Методологія наукового аналізу категорії «розбій» у кримінальному праві України та Республіки Вірменія» звертається увага на те, що вивчення категорій корисливо-насильницьких злочинів здійснюється за допомогою визначення загальних і найбільш суттєвих ознак правових понять та категорій у галузі кримінального права, шляхом розгляду елементів у рамках сучасної правової системи та особливостей їхнього опису у доктрині та законодавстві.

На національному рівні мова повинна йти про вивчення особливостей порівняння національних і зарубіжних кримінально-правових систем (джерельна база, правозастосовна практика) з точки зору дослідження аналогічних проблем, вивчення взаємозв'язків між різними інститутами права як у динаміці, так і в статистиці. Особливо цікавим є вивчення генезису правової форми, що дозволяє висвітлити основні закономірності кримінальної політики

держави. Зроблено висновок, що теоретико-методологічні характеристики кримінальної відповідальності за розбій не можуть бути зведені лише до розгляду спеціальної літератури та опису методів дослідження.

Характеристики джерельних форм прояву тих чи інших форм злочину у нормативно-правових актах не завжди можуть бути порівняні. Проблема має бути більш пов'язаною саме зі з'ясуванням сутності відповідальності за розбій у сучасних кримінально-політичних доктринах країн, що порівнюються (генеза доктрини відповідальності).

У підрозділі 1.3. «Генеза відповідальності за розбій за законодавством та доктриною України та Республіки Вірменія» досліджуються характеристики споріднених соціальних процесів криміналізації у цих країнах.

Зазначено, що політико-правова дійсність сучасної України та Республіки Вірменія має власне підґрунтя історичного буття, пов'язане як із традиційною візантійською (євроазіатською) правовою системою, так і з прагненням до втілення інноваційних елементів сучасного європейського права.

Встановлено, що кримінальна відповідальність за розбій має тривалу історію розвитку, яка характеризується деякою суперечливістю, що зумовлена необхідністю підсилення регуляції економіки позаекономічними методами кримінально-правового впливу. Радянська система державних органів двох країн була побудована за принципом верховенства виконавчої влади та державної власності. Кримінально-правовий захист приватної власності нівелював значення безпеки людини та її майнового стану, що призводило до нехтування принципами правової держави та значущості людини як центрального об'єкту захисту з боку держави.

Здійснена в КК України 2001 р., КК Республіки Вірменія 2003 р. криміналізація розбійних діянь у цілому відповідає загальноновизнаним підставам та принципам криміналізації. Наявність деяких неузгодженостей має епізодичний характер, стосується певних деталей і не впливає на загальну позитивну ситуацію в цьому плані. Поряд з цим важкий соціально-економічний стан, політична криза, масова аномія, локальні військові конфлікти та пов'язане з цим застосування зброї обумовлюють спільні риси кримінально-політичного фундаменту обох країн.

Доведено, що архітектоніка Глави 21 Особливої частини КК Республіки Вірменія більше відповідає сучасним характеристикам розподілу соціальних цінностей та об'єктів кримінально-правової охорони. Глава 21 КК Республіки Вірменія починається зі статті 175 про найбільш тяжкий двооб'єктний злочин – розбій. Цей досвід доцільно використати й у структурі розділу VI «Злочини проти власності» КК України.

З набуттям чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування

окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р. доктрина українського кримінального права отримає додаткові аргументи у пошуку шляхів підвищення ефективності протидії корисливо-насиленницьким злочинам.

Другий розділ «Порівняльно-правова характеристика складу розбою за законодавством України та Республіки Вірменія» складається з чотирьох підрозділів та присвячений характеристиці елементів основного складу розбою за КК України та КК Республіки Вірменія.

У *підрозділі 2.1. «Об'єкт складу розбою у порівняльному вимірі»* зроблено висновок про те, що Особлива частина кримінального права кожної держави носить унікальний неповторний характер, будучи вираженням національної концепції соціального порядку та розвитку, а також підтвердженням того завдання, яке суспільство покладає на право.

В доктрині країн Східної Європи основним об'єктом розбою вважаються або власність, або право власності, або відносини власності, хоча йдеться, насамперед, про майно. Звідси назва розділу VI Особливої частини КК України як «Майнові злочини» була б більш вдалою.

Враховуючи те, що реальне посягання при вчиненні розбою здійснюється не тільки на відносини власності, а, насамперед, на особистість та певну категорію майна (рухоме майно, речі з особливим порядком обігу), у підрозділі аргументується необхідність розгляду відносин майнової та особистої безпеки як основних рівнозначних об'єктів розбою. Точка зору, згідно з якою основним безпосереднім об'єктом визнаються відносини власності, а додатковим – життя і здоров'я потерпілої особи, є неточною, оскільки не враховує сучасну ієрархію цінностей та пріоритет особистих характеристик безпеки. Всупереч класичному погляду на склад розбою як корисливо-насиленницького злочину, його конститутивною характеристикою має бути визнана безпека людини. Загалом отождолення розбою як складу погрози безпеці людині з корисливими злочинами проти власності не відповідає принципу пріоритету особистих прав у демократичному суспільстві.

У *підрозділі 2.2. «Об'єктивна сторона складу розбою»* констатується, що склад розбою сформульований у законах як «напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя або здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства» (ст.187 КК України) або «напад з метою розкрадання чужого майна, вчинений із застосуванням насильства, небезпечного для життя чи здоров'я, або з погрозою його застосування» (ст.175 КК Республіки Вірменія). Така конструкція основного складу розбою є традиційною як для українського кримінального законодавства, так і для більшості кримінальних кодексів пострадянських держав.

Підтримано точку зору про те, що одночасне посилення у складі розбою про напад і насильство є результатом сталої редакції статті закону, де термін «напад» взагалі є кримінально-політичним елементом формування усиченого складу. У зв'язку з цим термін «напад» доцільно вилучити з тексту ст. 187 КК України та ст. 175 КК Республіки Вірменія, користуючись прикладом формулювання диспозиції ст. 207 КК Республіки Білорусь, а саме: «Насильство або погроза насильством з метою безпосереднього заволодіння майном (розбій)».

У *підрозділі 2.3. «Суб'єктивна сторона складу розбою у компаративному вимірі»* аргументується, що, незважаючи на те, що склад розбою в законі сформульований як усичений, однак, це не означає, що особи, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер та протиправність цих дій, не передбачають настання суспільно небезпечних наслідків як результат цих дій і не бажають настання конкретних наслідків, заради яких вони зважилися на вчинення злочину. Вина при розбої характеризується прямим умислом. Особа усвідомлює суспільну небезпеку та протиправність власних дій (наси́льницький напад та заволодіння майном), бажає їх та усвідомлює, що здійснює ці дії поза волею або проти волі потерпілого.

Мотив вчинення розбою, як правило, є корисливим і тісно пов'язаний з метою діяння. Керуючись мотивами, особа ставить собі ту чи іншу мету, яка тісно пов'язана з її потребами та інтересами.

Метою розбою є заволодіння (викрадення у сенсі ст.187 КК України) чужим рухомим майном або предметами спеціального призначення, У цьому випадку конструкція «напад з метою розкрадання» у ст.175 КК Республіки Вірменія більше відповідає правилам законодавчої техніки східноєвропейських країн за умов використання терміну «наси́льство» замість терміну «напад» у майбутньому.

У *підрозділі 2.4. «Суб'єкт складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія»* констатується, що законодавче визначення суб'єкта злочину міститься у ст. 18 КК України та ст. 23 КК Республіки Вірменія.

Кримінальний закон обох держав наділяє суб'єкта злочину такими загальними ознаками: 1) фізична особа; 2) осудна особа; 3) особа, яка досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. За загальним правилом, відповідно до ч. 1 ст. 22 КК України, ст.24 КК Республіки Вірменія, вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність, встановлюється на момент після досягнення особою шістнадцяти років. Поряд з цим у деяких випадках вік кримінальної відповідальності за спеціальні види розбою за КК України знижено до 14 років. У підрозділі наводяться аргументи відносно того, що встановлення різного віку кримінальної відповідальності за

вчинення практично тотожних дій суперечить принципам системно-правової несуперечливості, правової визначеності та рівності.

Розділ третій «Компаративний підхід до кваліфікованих та спеціальних складів відповідальності за розбій» складається з трьох підрозділів та присвячений особливостям диференціації та вдосконаленню нормативних характеристик відповідальності за розбій у компаративному вимірі.

У підрозділі 3.1. «Кваліфіковані склади розбою за КК України та КК Республіки Вірменія: питання диференціації» наголошується про необхідність подальшого розвитку теорії диференціації відповідальності шляхом уточнення змісту окремих кваліфікованих та особливо кваліфікованих складів злочинів.

З метою вдосконалення чинного законодавства України та Республіки Вірменія наголошується на необхідності:

а) поширення складу «розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб» на «розбій, вчинений групою осіб», оскільки суспільна небезпека групових стихійних діянь суттєво підвищена;

б) виключення ознак «повторно» у КК Республіки Вірменія та «розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій або бандитизм» у КК України із застосуванням у даних випадках правил призначення покарання згідно з п. 1 частини першої ст. 67 КК України, оскільки повторність як ознака корисливо-насильницького злочину має специфічний характер (поширення на бандитизм тощо) та, враховуючи факт наявності особливо кваліфікованої ознаки вчинення розбою організованою групою осіб, може бути зведеною до принципу призначення покарання. Аналогічні аргументи наводяться у випадку необхідності виключення кваліфікуючої ознаки спеціального корисливого рецидиву злочинів із частини третьої ст. 175 КК Республіки Вірменія, оскільки в даному випадку не дотримані принципи недопустимості подвійного інкримінування згідно з Європейською конвенцією із захисту прав людини та практикою ЄСПЛ.

У підрозділі також наголошується на необхідності використання позитивного законодавчого досвіду Республіки Вірменія при формуванні кваліфікованих та особливо-кваліфікованих складів злочинів. Аргументовано, що з точки зору сучасної законодавчої техніки про відповідальність за кримінальні правопорушення, розбій, спрямований на заволодіння майном у великих розмірах, та розбій, спрямований на заволодіння майном в особливо великих розмірах, мають бути передбачені в якості самостійних складів злочинів у різних частинах чинної редакції статті 187 КК України. До того ж, враховуючи досвід застосування зброї або предметів, які її замінюють, доцільно було б розглянути питання про криміналізацію цієї ознаки за ст.187 КК України.

У підрозділі 3.2. «Конкуренція норм при кваліфікації розбою» підтримується ідея щодо реалізації принципу пріоритету прав особистості у кримінально-правовій доктрині. Цього вимагає розмежування відповідальності за корисливо-насильницькі та насильницькі злочини у випадку заподіяння тяжкої шкоди здоров'ю чи смерті потерпілому. Наголошується також на необхідності виключення відповідальності за спеціальні склади розбою, передбачені частиною третьою ст. 262, частиною третьою ст. 308, частиною третьою ст. 312, частиною третьою ст. 313, частиною третьою ст. 410, частиною другою ст. 433 КК України (частинами другою та третьою ст. 234, частинами другою та третьою ст. 238, частинами другою та третьою ст. 269 КК Республіки Вірменія). Ідеться про те, що посягання на основний об'єкт (власність, громадську безпеку, народне здоров'я) супроводжується обов'язковим заподіянням шкоди особистій безпеці людини, яка відповідно до ст. 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю в державі. Саме тому перелік злочинів із застосуванням насильства до особистості має бути уніфікований. Якщо злочин пов'язаний із протиправним насильницьким викраденням різного за правовим режимом майна, то він має бути врегульований, як правило, загальною нормою.

У підрозділі аналізується склад піратства, передбаченого ст. 446 КК України 2001 р. в якості самостійного складу злочину. Саме цей склад злочину має глобалізаційний характер та якнайкраще відображує характеристики складу злочину, що розглядається, у компаративному вимірі. Згідно з частиною першою ст. 220 КК Республіки Вірменія піратством визнається напад на морське або річкове судно з метою заволодіння чужим майном, вчинене із застосуванням насильства або погрозою його застосування. Видається доцільним аналогічно сформулювати частину першу ст. 446 КК України, криміналізуючи в ній, поряд із насильством, погрозу його застосування. Як порушення принципу диференціації кримінальної відповідальності слід розцінювати й відсутність у ст. 446 КК України конкретизації насильницьких дій при піратстві.

Підрозділ 3.3. «Вдосконалення відповідальності за розбій за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія» присвячено узагальнюючим питанням характеристик нормативного опису складу розбою та вдосконалення відповідальності за нього.

Наведено аргументи щодо невдалого вживання терміну «напад» для позначення суспільно небезпечного діяння в складі розбою та використання насильства і погрози його застосування як суміжних понять. Щодо характеристик відповідальності за розбій виявлено парадоксальність ситуації, за якої серед усіх злочинів проти власності розбій (ст. 187 КК України) є складом злочину із найбільш жорсткою санкцією (карається позбавленням волі на строк від 3 до 7 років згідно з частиною першою ст. 187 КК України та

позбавленням волі на строк від 8 до 15 років із конфіскацією майна згідно з частиною четвертою ст. 187 КК України). Для порівняння – за просте умисне вбивство частиною першою ст. 115 КК України передбачене позбавлення волі на строк від 7 до 15 років, а за умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України), – позбавлення волі на строк від 7 до 10 років.

Більш гуманним стосовно обсягу кари за розбій є КК Республіки Вірменія, відповідно до якого простий розбій карається позбавленням волі на строк від 3 до 6 років з конфіскацією майна або без такої (ч. 1 ст. 175 КК Республіки Вірменія), а особливо кваліфікований – позбавленням волі на строк від 6 до 10 років з конфіскацією майна або без такої (ч. 3 ст. 175 КК Республіки Вірменія). Зроблено висновок про доцільність гуманізації покарання за розбій за кримінальним законодавством України з урахуванням законодавчого досвіду Республіки Вірменія.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладаються найбільш важливі теоретичні положення дисертаційного дослідження, формулюються пропозиції про вдосконалення чинного кримінального законодавства України та Республіки Вірменія.

1. У кримінальному законодавстві України та Республіки Вірменія існують подібні підходи до визначення злочину «розбій» із поділом насильницького заволодіння майном на насильницький грабіж, поєднаний з насильством, не шкідливим для життя і здоров'я, та розбійний напад. Це не відповідає єдиному розумінню насильницького заволодіння майном у світовій практиці криміналізації розбою.

2. В Україні та Республіці Вірменія корисливо-насильницька злочинність є злочинністю кризового типу, де рівень та тенденції обліку кримінальних правопорушень не відповідають реальному стану справ. Рівень кримінального насильства в країнах транзитивного типу, що має екстремальні показники в Україні та є відносно стабільним у Республіці Вірменія, відображує високу латентність у реєстрації розбоїв, небажання потерпілих звертатися за допомогою та неефективність діяльності правоохоронних органів щодо розкриття цієї категорії справ.

3. Теоретико-методологічні характеристики кримінальної відповідальності за розбій пов'язані з визначенням сутності відповідальності за розбій у сучасній юриспруденції з урахуванням ідеологічного та політичного впливу, основних ідей та напрямків протидії злочинності, нормативного визначення та кваліфікації відповідної категорії злочинів за законодавством та практикою, доктриною країн, що порівнюються. Порівняльна характеристика складу розбою за законодавством України та Республіки Вірменія має бути

спрямована не стільки на юридико-догматичний, скільки на предметно-практичний, динамічний підхід до протидії розбійним нападам.

4. Незважаючи на часові відмінності оформлення державності християнського типу на теренах двох країн, важкий соціально-економічний стан, політична криза, масова аномія, локальні військові конфлікти та пов'язане з цим застосування зброї у розбійних нападах обумовлюють у цей час спільні тенденції криміналізації корисливих та корисливо-насильницьких злочинів в Україні та Республіці Вірменія. Поряд з цим архітектоніка Глави 21 Особливої частини КК Республіки Вірменія більше відповідає сучасним тенденціям розподілу об'єктів кримінально-правової охорони.

5. Компаративний аналіз об'єкта складу розбою за кримінальним законодавством та доктриною України та Республіки Вірменія свідчить про необхідність послідовного законодавчого утвердження пріоритету прав людини. Це дозволяє розглядати відносини майнової та особистої безпеки як основні безпосередні і рівнозначні об'єкти розбою. Точка зору про те, що основним безпосереднім об'єктом розбою визнаються відносини власності, а додатковим – життя і здоров'я потерпілої особи, потребує певної корекції згідно з політико-правовими реаліями сьогодення.

6. Вимоги стабільності та усталеності законодавства змусили свого часу законодавця залишити термін «напад» у диспозиції частини першої ст. 187 КК України. Таке синхронне посилення у складі розбою на напад і насильство є результатом сталої редакції статті закону, де термін «напад» взагалі є кримінально-політичним елементом формування усіченого складу насильницького викрадення майна.

7. Усвідомлення протиправності заволодіння (викрадення у сенсі ст.187 КК України) чужим майном є сенсом суб'єктивної сторони розбою. У цьому випадку конструкція «напад з метою викрадення» у ст. 175 КК Республіки Вірменія більше відповідає правилам законодавчої техніки східноєвропейських країн за умови використання терміну «насильство» замість нападу у майбутньому.

8. Система санкцій КК Республіки Вірменія за розбій за ст. 175 КК Республіки Вірменія є більш виваженою та може бути застосованою при реформуванні чинного кримінального законодавства України.

9. З метою вдосконалення КК України та КК Республіки Вірменія в частині відповідальності за розбій доцільно внести такі зміни та доповнення:

1. Диспозиції основного та кваліфікованих складів у ст. 187 КК України та ст. 175 КК Республіки Вірменія пропонується викласти у такій редакції:

«Насильство, спрямоване на викрадення чужого майна, – карається...

Погроза застосування насильства, спрямованого на викрадення чужого майна, – карається ...

Насильство або погроза застосування насильства, спрямованого на викрадення чужого майна, вчинене з використанням зброї, або предметів, що її замінюють, або вчинене групою осіб, – карається...

Насильство або погроза застосування насильства, спрямованого на викрадення чужого майна у великому розмірі, або поєднане з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, – карається...

Насильство або погроза застосування насильства, спрямованого на викрадення чужого майна в особливо великому розмірі, або вчинене організованою групою, або поєднане із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, – карається...

2. Ознаку насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я, або погрози його застосування при кваліфікованому грабежі (ст.186 КК України, ст.176 КК Республіки Вірменія) виключити.

3. Змінити архітектуру розподілу статей у розділі «Злочини проти власності (майнові злочини)» проекту КК України, встановивши пріоритет захисту прав людини, як це передбачено КК Республіки Вірменія. Таким чином, стаття про розбій за своєю соціальною значущістю та тяжкістю повинна бути першою серед інших статей цього розділу.

4. Декриміналізувати спеціальні склади розбою, передбачені частиною третьою ст. 262, частиною третьою ст. 308, частиною третьою ст. 312, частиною третьою ст. 313, частиною третьою ст. 410, частиною другою ст. 433 КК України (частинами другою та третьою ст.234, частинами другою та третьою ст. 238, частинами другою та третьою ст. 269 КК Республіки Вірменія).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Тігранян Г.С. Насильство як конструктивна ознака складу злочину, передбаченого ст. 187 КК України (розбій): проблеми розуміння в теорії та правозастосовчій практиці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. № 41. Т. 3. С. 199-202

2. Тігранян Г.С. Розбій в контексті реалізації принципу заборони подвійного інкримінування: окремі проблеми правозастосування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. № 43. Т. 3. С. 206-210.

3. Тігранян Г.С. Розбій: критичний аналіз окремих конструктивних та кваліфікуючих ознак складу злочину за чинним кримінальним законодавством України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2018. № 3. С. 139-145.

4. Тігранян Г.С. Розбій (ст. 187 КК України): окремі проблемні аспекти визначення та відмежування від суміжних складів злочинів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 4. С. 186-189.

5. Тігранян Г.С. Кримінально-правові санкції за розбій (ст. 187 КК України): існуючі проблеми та шляхи оптимізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2018. № 33. С. 136-139.

6. Тігранян Г.С. Піратство як спеціальний різновид розбою: кримінально-правова характеристика складу злочину за чинним КК України та окремих зарубіжних держав. *Jurnalul juridicnațional: teorieși practică*. 2018. № 2. С. 181-184.

7. Тігранян Г.С. Санкція за морський розбій: компаративний аналіз. *Заходи кримінально-правового впливу: проблеми нормативної регламентації та ефективності застосування*. матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 7 лютого 2014 р.). Одеса, 2014. С. 141-142.

8. Тігранян Г.С. Право на життя та насильство. *Кримінально-правова політика України у дискурсі рішень Європейського суду з прав людини: Матеріали міжнародної конференції* (Одеса, 22 липня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 183-186.

9. Тігранян Г.С. Розбій як елемент системи сучасної кримінальної політики. *Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 21-22 квітня 2017 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2017. С. 169-173.

10. Тігранян Г.С. Місце розбою у кримінальному законодавстві Республіки Вірменія. *Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 30–31 березня 2018 р.). Дніпро: Дніпровський гуманітарний університет, 2018. С. 153-155.

АНОТАЦІЯ

Тігранян Г.С. Кримінальна відповідальність за розбій за законодавством України та Республіки Вірменія (порівняльно-правове дослідження). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2019.

Дисертація є першим у вітчизняній науці кримінального права порівняльно-правовим дослідженням кримінально-правової протидії розбою за новим кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія з урахуванням тенденцій розвитку відповідальності за кримінальні правопорушення.

В дисертації охарактеризовано соціально-кримінологічні передумови криміналізації складу розбою. Розглянуто особливості методології порівняльно-правового аналізу кримінальної відповідальності за розбій. Визначено особливості становлення та розвитку кримінального законодавства України і Республіки Вірменія у сфері відповідальності за розбійні напади. Надано характеристику об'єкта основного складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія. Розглянуто об'єктивну сторону складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія. Визначено особливості суб'єктивної сторони складу розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія. Охарактеризовано суб'єктів розбою за КК Республіки Вірменія та КК України. Проведено розмежування кваліфікованих складів розбою за кримінальним законодавством України та Республіки Вірменія. Визначено деякі спеціальні випадки конкуренції норм при кваліфікації розбою.

Сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції про вдосконалення окремих норм КК України, що стосуються відповідальності за корисливо-наси́льницькі злочини, з урахуванням позитивного законодавчого досвіду Республіки Вірменія.

Ключові слова: корисливо-наси́льницькі злочини, розбій, основний склад розбою, кримінальне законодавство України, кримінальне законодавство Республіки Вірменія, кримінальна відповідальність, порівняльне дослідження.

АННОТАЦИЯ

Тигранян Г.С. Уголовная ответственность за разбой по законодательству Украины и Республики Армения (сравнительно-правовое исследование). – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2019.

Диссертация является первым в отечественной науке уголовного права сравнительно-правовым исследованием уголовно-правового противодействия разбою по новому уголовному законодательству Украины и Республики Армения с учетом тенденций развития ответственности за уголовные правонарушения.

В работе определены и охарактеризованы социально-криминологические предпосылки криминализации состава разбоя. Выявлены особенности методологии сравнительного анализа разбоя в целом на общеправовом, социологическом и политико-правовом уровнях.

Рассмотрены особенности становления ответственности за разбой. Осуществлен сравнительный анализ отражения проблематики уголовной ответственности за разбой в законодательных конструкциях составов преступлений по уголовному законодательству Украины и Республики Армения. Несмотря на временную разницу оформления государственности на территории двух стран, тяжелое социально-экономическое положение, политический кризис, локальные военные конфликты и связанное с этим применение оружия в разбойных нападениях являются общими чертами уголовно-политического фундамента криминализации разбоев. Вместе с тем, архитектура Главы 21 Особенной части УК Республики Армения более соответствует современным характеристикам распределения объектов уголовно-правовой охраны.

Компаративный анализ объекта состава разбоя по уголовному законодательству и в доктрине Украины и Республики Армения свидетельствует о необходимости последовательного укрепления приоритета прав личности в действующем законодательстве. Это позволяет рассматривать отношения имущественной и личной безопасности как основные равнозначные объекты разбоя. Сделан вывод, что точка зрения, согласно которой основным объектом признаются отношения собственности, а дополнительным – жизнь и здоровье потерпевшего, требует определенной коррекции согласно современным политико-правовым реалиям.

Исследованы признаки объективной стороны состава разбоя. Требование стабильности и устойчивости законодательства в свое время обусловило использование термина «нападение» как уголовно-политического элемента формирования усеченного состава похищения имущества. Констатируется, что одновременные ссылки в составе разбоя на нападение и насилие не соответствуют мировой практике.

Проанализированы характеристики субъективной стороны и субъекта состава разбоя по УК Украины и УК Республики Армения. Освещены вопросы дифференциации и разграничения квалифицированных составов разбоя и случаи конкуренции норм при квалификации разбоя.

Даны практические рекомендации по проблемным вопросам квалификации корыстно-насильственных преступлений по законодательству Республики Армения и Украины. Предложено основной состав диспозиции разбоя разделить на 2 части, сформулированные следующим образом: «Насилие, направленное на похищение чужого имущества, – наказывается ... Угроза применения насилия, направленного на хищение чужого имущества, – наказывается...».

Сформулированы теоретически обоснованные предложения о совершенствовании действующего уголовного законодательства Украины в сфере ответственности за корыстно-насильственные преступления и

повышения эффективности уголовно-правового противодействия последним с учетом положительного законодательного опыта Республики Армения.

Ключевые слова: корыстно-насильственные преступления, разбой, основной состав разбоя, уголовное законодательство Украины, уголовное законодательство Республики Армения, уголовная ответственность, сравнительное исследование.

SUMMARY

Tigranyan G.S. Criminal liability for robbery under the legislation of Ukraine and Republic of Armenia (comparative legal study). – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Law, specialty 12.00.08 - Criminal Law and Criminology; Criminal Enforcement Law. – National University “Odessa Law Academy”, Odessa, 2019.

The dissertation is the first comparative legal study of criminal legal counteraction to the robbery under the new criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia in national science of criminal law, taking into account trends in the development of liability for criminal offenses.

The dissertation describes the socio-criminological prerequisites for criminalizing the composition of the robbery. Features of comparative legal analysis methodology of criminal responsibility for robbery are considered. The peculiarities of formation and development of criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia in the area of responsibility for robberies are determined. The description of the object of the main corpus delicti of robbery under the criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia is given. The actus reus of the robbery according to the criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia is considered. The peculiarities of the subject matter of the structure of the robbery under the criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia are determined. Subjects of robbery at the Criminal Code of the Republic of Armenia and the Criminal Code of Ukraine are characterized. A distinction was made between the qualified corpus delicti of the robbery under the criminal legislation of Ukraine and the Republic of Armenia. Certain special cases of competition of norms during qualification of robbery are determined.

The theoretically substantiated proposals on the improvement of certain norms of the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Code of the Republic of Armenia concerning liability for mercenary-violent crimes, taking into account the positive legislative experience of the Republic of Armenia, are formulated.

Key words: mercenary-violent crimes, robbery, robbery basic corpus delicti, criminal legislation of Ukraine, criminal legislation of the Republic of Armenia, criminal liability, comparative study.

Підписано до друку 19.06.2019 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1906-2а.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.